

NEKAJ O PROGRAMU

Občinske volitve 26. novembra so poka-
zale ne le zastoj, ampak celo nazadovanje
Slovenske skupnosti, kar zadeva število pre-
jetih glasov, o čemer smo že pisali, ker me-
nimo, da je to resen znak in da je treba na-
praviti čimprej analizo vzrokov ter poiskati
zdravilo. Nikakega pomena nima, če bi se
delali, kot da se ni zgodilo nič hudega. Za zdaj
se še ni, kajti izguba nekaj sto glasov še ni
katastrofa — toda ne smeli bi se vdajati u-
panju, da se bo pri naslednjih volitvah vse
nekako avtomatično, samo od sebe, popra-
vilo. Potrebna bo premišljena akcija, da se
stanje popravi in si Slovenska skupnost utri-
di zaupanje pri volivcih in začne prodirati v
vedno širše plasti med našo manjšino.

Menimo, da je za to najbolj potrebno in
najnujnejše izdelati tak političen program
Slovenske skupnosti, ki bo najbolj odgovar-
jal potrebam naše manjšine, njenim politič-
nim zahtevam in njeni socialni strukturi. Iz-
kazalo se je, da program, ki temelji predvsem
na »etnični« pripadnosti, ni dovolj privla-
čen. V želji, da ne bi še bolj razvnela po-
litične razdeljenosti in razdrobljenosti naše
manjšine, se je Slovenska skupnost vedno
bolj odpovedovala idejnosti in gradila svoj
politični program na pripadnosti slovenski
narodnosti, a to je pojmovala vedno bolj ne-
politično, zgolj etnično in ni slučaj, da je
prihajala zadnji čas ta beseda vedno bolj v
rabo. Beseda etnija pa pomeni neko pleme
ali človeško skupino na določeni razvojni
stopnji, namreč PREDEN dozori v njej po-
litična zavest in PREDEN se zave, kaj POLI-
TIČNO hoče. O etnijah lahko govorimo pri
indijanskih in drugih plemenih v Južni Ame-
riki, v Afriki ali na kakšnih tihomorskih oto-
kih (ne vseh). Bogve odkod se je vtihotapila
ta nesrečna beseda v naše politično izrazo-
slovje in nam zmedla pojme. In dejansko so
mnogi v Slovenski skupnosti, tudi med vodil-
nimi, začeli pojmovati slovenstvo zgolj jezi-
kovno, torej »etnično« v italijanskem smi-
slu, kar pomeni zgolj jezikovno pripadnost.
To pa tudi pomeni še večjo zožitev pomena
besede etnija od njenega prvotnega pome-
na, ki zajema tudi rasne znake in ljudsko
kulturo.

Danes program politične organizacije, kot
hoče biti Slovenska skupnost, ne more teme-
ljiti zgolj na etnični in jezikovni pripadno-
sti. Ne zadostuje pozivati slovenskih voliv-
cev, naj dajo svoj glas Slovenski skupnosti
samo za to, ker je to organizacija slovenske
etnijske in ker so oni pripadniki te etnije. Slo-
venci na Tržaškem in Goriškem nismo južno-
ameriško pleme, ampak civilizirano ljudstvo
z dolgo zgodovino in dolgo kulturno tradi-
cijo ter s čisto določenimi političnimi potre-
bami. Treba se bo ozirati na to in določiti
politične cilje, ki bodo odgovarjali tem po-
trebam. Pri tem se bo seveda treba odpove-

Pogajali bi se radi le o »emocijah«

Dunajski list »Kurier« je v sredo 29. no-
vembra prinesel vsebino pogovora z zuna-
njim ministrom Avstrije Kirchschrägerjem
v zvezi z dvostranskimi odnosi med Jugosla-
vijo in Avstrijo, ki so se zaradi togega stali-
šča dunajske vlade v izpolnjevanju z držav-
no pogodbo zajamčenih pravic koroškimi Slo-
vencem in gradiščanskim Hrvatom močno
ohladili.

Netaktno pri tem je že to, da se obvez-
nosti, ki izvirajo iz same državne pogodbe da-
jejo ob udeležbi samega ministra v premle-
vanje bulvarskim listom. Se bolj bijejo v
oči ministrove izjave do note, ki jo je jugo-
slovska vlada izročila avstrijski v zvezi s
pogromom nad koroškimi Slovenci. Kot se
že na prvi pogled iz pisanja »Kurierja« lahko
povzame, naj bi Jugoslavija naredila potreb-
ne korake na državni ravni na podlagi »emo-
cij«, ki baje prihajajo z obeh strani meje (?).

»Posledice koroškega konflikta zaradi
krajevnih tabel za avstrijsko zunanjo poli-
tiko, samo nakopičena čustva! Osebno sreča-
nje odgovornih politikov naj bi odpravilo
razlike v mnenjih«, bobneče naznanja naslov
članka v »Kurierju«. Minister pa se samih
prizadetih v svojih izjavah, koroških Slo-
vencev, Slovenije in Ljubljane, niti ne dotak-
ne. Največ, do česar se povzpne, je omemba
manjšine, ki da v svojem obstoju sploh ni
prizadeta; da ima vedno možnosti »izrabiti
na prav velikodušen način šolski sistem do
same gimnazije«; da ima svoj »uradni jezik
pred sodišči in upravnimi organi«; da »more
preko raznih organizacijskih oblik in z nji-
hovo podporo svoj kulturni razvoj daljno-
sežno zagotoviti.« Da pa lahko kdo v tem pri-
meru govori o boju proti manjšini ali kakrš-

nikoli nevarnosti za njeno izginotje, se mini-
stru zdi, da gre preko stvarnosti.

Slovenski javnosti je seveda jasno, kak-
šen je ta šolski sistem, ki koroškimi Sloven-
cem na velikodušen način omogoča, da se ga
poslužijo. Minister v svojih izjavah brez
najmanjšega takta avstrijski javnosti oz.
bralcem lista zamolči, kakšen pritisk se iz-
vaja na slovenske starše, ki prijavijo svoje
otroke k slovenskemu pouku. Zamolči dalje,
da je slovenščina kot uradni jezik dovoljena
samo v dveh občinah dvojezičnega ozemlja.
In seveda ne spregovori o tem, kaj se je do
sedaj storilo, da bi bilo slovenskemu člove-
ku na Koroškem v sovražnem protisloven-
skem vzdušju omogočeno to možnost izra-
biti. Prav tako se ne spušča v podrobnosti,
kakšne diskriminacije na deželni, državni
in občinski ravni so deležne »organizacijske
oblike«, ki naj bi podpirale koroškoslovensko
kulturo. Znano je, da o dovoljenju za kulturni
dom koroškimi Slovincem noče ne dežela
ne dunajska vlada prav nič slišati.

Se bolj pa človeka zadene, ko minister
omeni, da je določena nevarnost asimilacije
neizogibna. Toda potem kategorično ugotovi:
»Toda gotovo se na manjšino v Avstriji
ne izvaja nikak pritisk v smislu brutalne asi-
milacije.«

Ta trditev stavlja verodostojnost mini-
strovih izjav pod kričeč vprašaj. Ni si mo-
goče misliti, da minister ne bi vedel, kakšen
pritisk se izvaja na koroške Slovence ob po-
pisih, ko Slovincem grozijo, ali celo samo-
voljno vpišejo kot pogovorni jezik nemški, v
najboljšem primeru »vindišarski«, ker govo-
riti slovensko je po neonacistični propagan-
di sovražno domovini. Še bolj kričijo oskru-
njeni spomeniki, razdejani grobovi koroških
partizanov, ter pomazan nagrobnik stare ma-
me Marjana Boruta Šturma, proti kateremu
so dvakrat inscenirali sodni proces zaradi
pripisa slovenskega naziva Šmohor nemškemu
Hermagor. Treba je vedeti, da tudi naj-
pokojnih. In če celo pokojni nimajo miru,
bolj barbarski narodi niso skrumili grobov
kaj pa potem živi! Da sploh ne omenjamo
podivjanega napada na slovenskega občinskega
odbornika Dumpelnika, ki leži težko
ranjen v celovški bolnišnici, pa pretepenega
dijaka slovenske gimnazije, ki so ga napadli
na cesti v Celovcu, ker je govoril slovensko.
Pa hujskanja na boj proti koroškimi Sloven-
cem v glasilih reakcionarnega Heimatdiensta
in še vsa druga početja rasnega sovraštva.
Le-to bujno klije na koroških tleh ob podpo-
ri starih nacistov, ki so nemoteno v svojo
propagando vzgojili dovolj podmladka. Ali
pa če se prisotni policijski nameščeneč sme-
je ob protislovenskemu divjanju skrajnežev.
Koliko so torej ministrove besede o tem, da

dati lagodnemu konformizmu, komodni brez-
idejnosti, sodelovanju z vsakomur in za vsa-
ko ceno, izogibanju vsaki politični diskusiji
v Slovenski skupnosti in zunaj nje, ter miš-
ljenju, da je vse opravljeno zgolj z gostobe-
sednimi resolucijami. Treba bo določiti stališča
do vladajoče koalicije v Italiji, do dru-
gih političnih skupin, do matičnega naroda,
do političnih nalog tistih, ki so izvoljeni na
listah Slovenske skupnosti, do občinskih u-
prav, kjer ima ta večino, in do njihovih na-
log, kar zadeva npr. politiko razprodaje slo-
venske zemlje za gradnje priseljencev, s čim-
er se spreminja narodnostna sestava prebi-
vavcev (zadnji čas se naglo spreminja na-
rodnostno stanje npr. tudi v repentabor-
ski občini) itd. In predvsem je nujno, da si
izdela Slovenska skupnost omrežje pomož-
nih socialnih in drugih organizacij, s kate-
rimi bo proniknila v širino, in da si izdela
program za načrtno, dolgoročno narodno-
politično vzgojo naše manjšine. Dobro bi bilo,
če bi se razvilo o tem nekoliko javne disku-
sije.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 17. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Komorna glasba. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Božič na Divjem Zapadu«. Po povesti Karla Maya napisal Dušan Pertot. Drugi del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Popoldanski koncert. 16.30 Šport in glasba. 17.30 »Marije Octobre«. Dramo napisali Jacques Robert, Julien Duviver in Henri Jeanson, prevedel Bruno Hartman. 19.00 Glasbeni cocktail. 19.30 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratlka, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 18. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Naši pesniki in pisatelji: Primož Trubar, oče slovenske književnosti«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Klavirski koncert. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Hornist Niko Pertot, pianistka Silvana Pretner. Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 19. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratlka, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Walter Carlos in Franco Cassano. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Komorni koncert. 19.15 Slovenski epi. Joža Lavrenčič: »Sholar iz Trente«. 19.30 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.35 Offenbach: Hoffmannove pripovedke, opera. V odmoru (21.05) »Pogled za kulise«, (Dušan Pertot). 22.15 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 20. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Moja volnena jopica pripoveduje«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Komorna vokalna skupina iz Bremena: Adventne pesmi, 19.10 Higijena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Oskar Kjuder. Sodeluje trobentač Tone Grčar. Georg Friedrich Haendel: Concerto grosso op 3, št. 4a, v f duru; Giuseppe Torelli: Koncert v d duru za trobento in godala; Slavko Osterc: Religioso iz Suite za orkester; Johan Nepomuk Hummel: Koncert v e duru za trobento in orkester. Orkester Glasbene Maticve in Trstu. V odmoru (20.55) Za vaše knjižno polico. 21.40 Romantične melodije. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 21. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Hornist Niko Pertot, pianistka Silvana Pretner. Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem — Slovenski ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo. 19.10 Furlanija in Julijska krajina: Dve stoletji pozabljenih odnosov (Elio Aphi). 19.25 Pisani balončki. 20.00 Šport. 20.35 »Dirka po Italiji«. Igra. R.O. Režija: Jože Peterlin. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 22. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Božič v legendi«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Darijan Božič: Koncert za trobento in orkester. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Msgr. Jakob Ulmar« (Dušan Jakomin). 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.40 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 23. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Trio di Trieste. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Topolovem. 19.40 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Upor v Podragi«. Drama. Napisal Jože Serazin. R.O. Režija: Jože Peterlin. 21.30 »Vaše popevke«. 22.30 Zabavna glasba.

TITO NA OBISKU V SLOVENIJI

V začetku tega tedna se je jugoslovanski predsednik Josip Broz - Tito mudil na obisku v Sloveniji in med drugim posegel v razpravo na zborovanju ljubljanskih komunistov v Unionski dvorani, kjer so bili prisotni ugledni politični delavci tudi iz ostalih krajev Slovenije. Večji del svojega govora je posvetil notranjepolitičnim vprašanjem, zlasti v luči nedavnih premikov na tem področju, dotaknil pa se je še mesta in vloge Jugoslavije navzven ter odločno zavrnil tezo, da se Jugoslavija vrača pod okrilje sovjetskega bloka.

Za slovensko manjšino v Italiji in Avstriji je pomemben tisti del govora, v katerem je obravnaval razvoj odnosov s tema sosednjima državama in je s tem v zvezi pribil, da si Jugoslavija želi nadaljnje krepitve sodelovanja z njima, vendar pa ji na drugi strani ni vseeno, kaj se tam dogaja s slovensko manjšino. Ko je govoril o slovenski narodnostni skupnosti na Koroškem, je neposredno polemiziral tudi z nekaterimi stališči avstrijskega kanclerja Kreiskega.

Po mnenju jugoslovanskega predsednika

sta tako slovenska manjšina v Italiji kot italijanska v Jugoslaviji mnogo pripomogli pri vzpostavljanju »mosta« in boljših odnosov med obema državama, vendar je kritično pripomnil, da ta prizadevanja zelo otežujejo tiste fašistične sile v Italiji, ki pri svoji propagandi stalno špekulirajo z namišljenimi ozemeljskimi vprašanji v Slovenskem Primorju in Istri. »Želimo — je rekel Tito — da Italija prizna naši manjšini iste pravice, kot jih uživa italijanska manjšina v Jugoslaviji. Brez te enakosti ne moremo govoriti o dobrih sosedskih odnosih,« je poudaril jugoslovanski predsednik.

OBČNI ZBOR SKGZ

V nedeljo 17. decembra 1972 ob 9. uri bo v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, ul. Petronio 4, IX. občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze. Predlog dnevnega reda je naslednji:

1. odprtje in pozdravi; 2. izvolitev verifikacijske in volilne komisije; 3. poročilo predsednika in tajnika; 4. razprava, sklepi in poročilo nadzornega odbora; 5. volitve; 6. razno.

Mihec in Jakec se menita o današnjih nadlogah

— Se spouneš, Jakec, kaku je blo, kadar so oštirji stavli uado u vino?

— E, zlati cajti! In kaku smo se jezili za stran tega! Kaku smo jeh zmerjali za stran tega; kolko vicov smo si prauli od tega, kaku točejo oštirji uado u sod! Magari, de be danes stauli u vino samo uado!

— Ne Jakec, danes pej ne več, zatu ke danes uada ni več taku čista ku tabat. In ne moreš znat, al škode bol uada al tiste kemikalije, ke jeh stavejo nutre. Ke danes je vre vse zastrupleno jn be blo narbulše, de neč ne dihaš, neč ne piješ jn neč ne ješ.

— Jemaš prou. Danes je dihanje strašno nevarno jn hmali bomo hodili okuli sez maskami.

— Sej marsikje že hodejo. Al pej si denejo fečou na usta. Tu funkcionira ku an filter jn se ta hujši strup ustave na fečuli. Znaš, u zraki je strašno dosti svinca, ke pride od avtomobilov jn vseh sort fabrik. Ma je tisti svinc tudi v sadji, u zelenjavi, u mesi jn povsod. Jn pole se svinc nabira tudi u glavi jn ga je zmiram več jn pole se tu pozna tudi pr pameti jn ledje zmiram bol težko pametno mislejo, zatu ke jemajo težko glavo.

— Se zna, de jemajo težko glavo, ke je nutre svinc. Videš, kaku so jemeli ledje lahko glavo, kadar je bla nutre samo slama! Eh, zlati cajti!

— Ma učenjaki so se zmislili še druge strupe, ke nas počasi uničavajo. Denmo reč kadmi, pole berilij, pole radioaktivni odpadki jn kripton jn tritij jn diditi jn še tolko družga. Jn vse tu je vre u lufti al u zemli al u murji jn kamer češ. Vsi resni učenjaki pravejo, de nas bo hudič uzeu, če bo šlo taku naprej jn de be mogle vlade jn združeni narodi kej naredet, de be tu zastrupljanje ustauli. Ma vlade jn diplomati jn ministri me

nardijo neč, zatu ke uani jemajo drugo po glavi.

— Ma kej češ de nardijo, če jemajo u glavi svinc? Je težko kej pametnega naredet. Ma so še druge reči, ke škodejo našemi zdravji. Denmo reč vse sort ropotanje jn tuljenje. Marsikje se tedje prtožavajo zastran a-roplanov. Posebno tisti reakcijski delajo okuli letališč tašen trušč, de ni za prenašat. Pole strašansko roštajo tudi tisti avtomatični svedri ke delavci vrtajo lukne u skale al cement. In tisti delavec ke drži tisti sveder mora ceu dan poslušat tistga hudiča jn, se zna, tudi drugi tedje. In pole je zmiri več bolanih na živceh jn zmiri več jeh je po špetalah, ke se zdravejo živce.

— Pej muzika? Kej misleš, de tiste električne kitare ke jeh nastavejo sez zvočniki na vso muč, de tisto neč ne škode? Sej so vre zračunali, de človek več ku tolko trušča ne more prenest.

— Oh Mihec, od muzike ne stoj mi nanka govort. Meni se zdi, de tisti ke godejo jn tisti ke poslušajo, de morejo bet še preci gluhi. Zatu ke če nastavejo tisto muziko na vso muč, pomeni de če be blo bol potih, de ne be neč slišali. Pomeni, de so gluhi.

— Znam, znam; sm vre provirou. Vidi, uni bot sm biu v Kulturnem domi jn sm gledau tisto jegro »Pravila igre«. Sej neč ne rečem, jegra je bla še kar. Ma kej pomaga ke je vsako tolko eksplodirau na šunder, koker de be se podirau svet. Vsaki bot sm se ustrašu jn srce mi je začelo strašno touč. Jn glih kadar sm pršu namalo h sebi je pej spet strašansko zatullo. Ti rečem, de sm strašno trpu. Jn še jest, ke sm takujntaku namalo gluhi! Kej pej je moglo bet za tiste, ke dobro slišajo? Jest ti rečem, de če be se mi kej zgodilo, de be dobu božjast al kej podobnega, jest be tožu.

— Prou be jemu.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Duh roparstva tudi med nami

Ves kulturni svet je v začetku tega tedna iznenadila neprijetna novica, da so doslej neznanu tatovi ukradli veliko sliko Marije na prestolu iz župne cerkve v Castelfranco Veneto, ki jo je leta 1504 naslikal beneški slikar Giorgione, imenovan tudi Giorgio da Castelfranco, rojen v tem kraju, umrl pa je v Benetkah leta 1510. Gre za eno izmed redkih, a zato tembolj dragocenih del tega velikega mojstra, ki je v dobi visoke renesanse uvedel nov tip slikanja Marije s svetniki na prestolu. Popolnoma upravičeno so nekateri zapisali, da je izguba taka, kot da bi ukradli na primer Leonardovo sliko »Mona Lisa«.

POGAJALI BI SE RADI LE O »EMOCIJAH«

(Nadaljevanje s 1. strani)

v Avstriji ni nobenega pritiska na manjšino, resnične?

Minister nadalje pojasnjuje, da se še ne ve, kdaj da bo Avstrija na jugoslovansko noto odgovorila. (Najbrž ji ne uspe tako kmalu sestaviti stvarnega protiodgovora!) Pravi celo, da je Jugoslavija nekorektno delala, ker je bistveni del note dala takoj objaviti.

Še bolj pa začudi njegova izjava, da na avstrijskih tleh ni nobenega šovinizma ne nacizma in da tudi v primeru dogodkov v zvezi z manjšinami nedvoumno ne gre za nikake nacistične ali manjšini sovražne spletke odnosno rovarjenje. In spet: »Bile so emocije, ki so vodile do nespoštovanja zakona (o dvojezičnih napisih). Take stvari pa se pojavijo tudi v drugih državah«. (Katerih?).

Potem pa se minister posveti obravnavanju odnosov med obema državama — Avstrijo in Jugoslavijo. Zavzema se za mirne mejne odnose, ki da so že obstajali. Manjšini se sicer že dve desetletji ni izpolnilo njenih želja, toda nekatere želje so ji bile pa le izpolnjene. In trudilo se je, da bi se ustvarilo obojestransko razumevanje, da bi se tako omogočilo, da bi bila deležna gospodarskega, kulturnega in družbenega vzpona njenega matičnega in večinskega naroda.

Sedaj da je tako stanje (truda za razvoj manjšine...?), prekinjeno, toda priti da bomo morali preko tega — seveda morata biti zato zainteresirani obe državi — do harmoničnega in zaupnega odnosa, potem je on že prepričan, da so za tako rešitev poti. Za nje ga je paradoksnost, da se odgovorne politične osebnosti srečavajo samo v času in tam, kjer vladajo in se hočejo demonstrirati posebno dobri odnosi med dvema državama. Po njegovem pa naj bi se to dogajalo še posebno potem, ko nastanejo kritični odnošaji, ne da bi se poizkušalo preigrati formalni ugled ene ali druge strani.

To popolno posplošeno izvajanje ima seveda svoj namen. Avstrijskemu človeku razkriva le polovično sliko dejanskega stanja, ali pa še tega ne. Z očitnim neupoštevanjem koroških Slovencev in zavzetosti matičnih slovenskih oblasti v Ljubljani naj bi se avstrijska stran za zeleno mizo dogovarjala z jugoslovanskimi zveznimi oblastmi, dasi je bilo nemalokrat rečeno, da med Ljubljano in Beogradom v mnenjih o zahtevah narodnih manjšin ni nobene razlike. Ob ministromem ignoriranju napadov na koroške Slovence naj bi torej Slovenci sami z obeh strani meje izpadli kot »emocionisti«, ki povzročajo »emocije« še pri koroških »domoljubnih« silah.

Ob vsakem takem dogodku se nas polasti občutek nemočne jeze in žalosti, hkrati pa se vprašujemo, kaj nekatere ljudi žene v ta dejanja. Na prodajo slike na javni dražbi sploh ni mogoče misliti ker je preveč znana in bi se novi »lastniki« tako izdali. Ostaja torej samo še domneva, da gre pri tem in vseh podobnih ropih za zelo skrite navdihovalce, verjetno strastne zbiralce umetnin, ki razpolagajo z ogromnimi denarnimi sredstvi, kajti brez njih si je težko zamisliti uspešno izvedbo tatvine. Te ljudi bi mogli imenovati »kulturne zločince«, saj vedno znova dokazujejo, predvsem s skrbnim izborom ukradenih umetnin, da še kako dobro poznajo njihovo umetniško vrednost, na drugi strani pa so brez črta za tisto, kar je skupna lastnina vsega kulturnega človeštva, torej tudi celotna nepregledna množica del upodablajočih umetnikov, ki je nastajala skozi stoletja in nastaja še danes. Zatorej ti predmeti spadajo tja, kjer so nastali, v javne zgradbe, ki jih še uporabljamo, na primer v cerkve, zlasti pa v muzeje, kjer sta zagotovljena primerno varstvo in strokovna predstavitev.

Na žalost pa je tako, da pri teh tatvinah v mnogih primerih popolnoma izgine sled za ukradenimi umetninami, kot na primer pred zadnjo vojno na Nizozemskem, kjer so ukradli več lesenih poslikanih tabel znamenitega Gentskega oltarja — nastal je v 15. stoletju — in jih odnesli neznanu kam v Ameriko. Podobno se je zgodilo pred nekaj leti pri Sv. Treh kraljih v Slovenskih goricah: neznanci so s poznogotskega krilnega oltarja sneli obe stranki krilni z dragocenimi reliefi vred in jih odpeljali proč, menda v Avstrijo.

Vprašanje pa bi lahko zastavili tudi nekoliko drugače: ali ni navsezadnje nekaj podobnega ro-

parskega duha prisotnega tudi pri tistih ljudeh, navadno premožnejših meščanih, ki hodijo po podeželju in od tamkajšnjih ljudi za majhen denar kupujejo izdelke ljudske umetnosti, rezljane kipe, slike na steklo in druge predmete, zlasti iz osamljenih cerkvic? Res je, da se mnogi, ki obnavljajo svoje stare hiše, naravnost otepajo takih predmetov in ne vedo, kam z njimi, ker ne poznajo njihove resnične vrednosti, zato je izkoriščanje nevednosti še toliko bolj vredno obsodbe. Znan je primer pokojnega slovenskega umetnostnega zgodovinarja dr. Franceta Steleta, ki je spoznal in obiskal prav vse umetnostne spomenike na slovenskem narodnostnem ozemlju, vendar se ni nikoli prepričal zoper pravilo, da kulturna dediščina spada v okolje, kjer je nastala, nikakor pa ne v privatna stanovanja, zaradi česar postane nedostopna širši javnosti. Če ljudje ne vedo, kam s takimi predmeti, naj jih izročijo muzejem in drugim strokovnim ustanovam. To prepričanje je dr. Stele vedno zagovarjal v svojih javnih nastopih in člankih, zato je prav, da se ob njem zamislimo in tudi s tega stališča skušamo presoati dogodek, do katerega je prišlo v soboto zvečer v Castelfranco Veneto.

M. V.

ZA POGLOBLJENO SPOZNAVANJE

V torek so v Rimu slovesno odprli zavod za poglobitev italijansko-jugoslovanskih odnosov.

Pri svečanosti v palači Barberini so bili navzoči diplomatski zastopniki evropskih držav kot tudi zunanji minister Medici in bivši italijanski veleposlanik v Beogradu minister Guidotti, ki je tudi predsednik nove mednarodne ustanove. Združenje ima tudi svoje glasilo »Italjug«.

F.J. - 127

SMRT

V POMLADI

Poznal je osamele ženske, ki so skoro vse življenje, odkar jim je minila mladost, vedno živele z mislijo na smrt in se pripravljale nanjo kakor na najbolj važen in vesel dogodek svojega življenja. Dolga leta so devale na stran svoje prihranke za pogreb in si pripravljale balo zanj — obleko, perilo, obutev, vzglavnik — kakor druge za poroko, in v tem ni bilo zanje dozdevno nič žalostnega in grozljivega. Morda je spadala tudi gospodinja med take ženske. Zasmilila se mu je, toda ni vedel, kaj naj ji reče.

»Upam, da ne bo nič hudega in da boste kmalu spet doma.«

»Bomo videli.«

»Ali se potem lahko vrnem k vam?«

»Lahko, seveda. Rada vas bom vzela nazaj, saj ste bili miren, dostojen fant.«

Vprašal jo je še, če ve morda za kakšno drugo gospodinjo, kjer bi lahko dobil sobo, vsaj začasno, a ni vedela. Voščil ji je skorajšnje ozdravljenje in potrj odšel.

Po poti je vzel iz žepa pismo, ki mu ga je bila porinila pod vrati. Končno se je odločil in ga odprl. Bili sta dve, očitno v naglici napisani strani s čedno dekliško pisavo. Pogledal je na podpis: Majda.

Srce mu je začelo močno utripati. Bral je:

Dragi Tine,

čutim, da Ti moram napisati po nocojšnjem srečanju nekaj besed; moram. Da ne boš napačno sodil. Težko bi mi bilo, če bi si mislil o meni tisto, kar mi resnica. Pišem Ti zato, ker ne vem kdaj

bom imela priložnost, da Ti to ustno povem — če bom sploh še kdaj imela tako priložnost.

Nočem se ti opravičevati. Hočem Ti le reči, da ne vem, zakaj sem šla z Borisom v kino. Sploh se ne razumem. Vem, da Te imam rada, samo Tebe, a nekaj je med nama narobe. Ne razumem, kaj. To samo čutim. To gotovo čutiš tudi Ti, kar sem razumela iz Tvojega obnašanja. Zato je bolje, da se ne sestajava več, vsaj zaenkrat, dokler tega ne preboliva. Nima pomena, da bi mučila drug drugega. Ne misli, da sem drugačna, kot kakršno si me spoznal. A rada bi si prišla na čisto sama s seboj, saj se sama več ne razumem. Morda sem bila premlada, ko sem Te spoznala. V meni je neka težnja po kljubovanju, ki ji sama ne vem vzroka. Žrtev si tudi Ti.

Oprosti, če Te motim s svojim pisanjem. Mogoče mi bo lažje, zdaj ko sem Ti to napisala. Skušaj razumeti.

Lep pozdrav.

Majda

Postal je pred neko izložbo in še enkrat prebral pismo, ustavljač se pri mnogih podčrtanih besedah, katerim je skušala dati s podčrtanjem še poseben pomen. Skušal je uganiti, kakšen. Iz pisma je dihala nekaj pristno Majdinega, iz njega je občutil njeno ljubkost in hkrati podzavesten odpor, ki ga je izražalo vse njeno bistvo. Zabavalo ga je. Spravil je pismo v žep in šel zamišljen naprej. Ni opazil, da je začelo snežiti.

(Dalje)

Za obnovitev leve sredine v Trstu

Včeraj, v sredo, je bil na sedežu Krščanske demokracije v Trstu prvi sestanek zastopnikov petih strank, ki so že doslej upravljale tržaško občino in nameravajo tudi v bodoče, na osnovi levo-sredinskega sporazuma, sestaviti novi občinski odbor. Prisotni so bili tajniki prizadetih strank, Slovensko skupnost pa sta predstavljala Dolhar in Legiša. Tajnik tržaške KD Coloni je podal kratko politično oceno izidov zadnjih občinskih volitev, iz katerih izhaja, da je večina volivcev potrdila veljavnost dosedanjske koalicije in njene politike. Zato je predlagal obnovitev levo-sredinske uprave, ki naj jo ponovno vodi župan Spaccini. Predstavniki vseh ostalih strank so se strinjali z osnovnimi izhodišči tajnika Coloni in poudarili potrebo, da se soočijo programske upravne točke posameznih koalicijskih strank.

Na koncu je bilo izdano skupno sporočilo, ki pravi med drugim, da je »vseh pet strank izrazilo voljo po nadaljevanju politike levega centra v Trstu, ki so jo volivci tako odločno podprli. Na osnovi sklepov vodilnih organov strank so predstavniki KD, PRI, PSDI, PSI in Slovenske skupnosti izrazili prepričanje, da samo takšna usmeritev zagotavlja Trstu demokratično in ljudsko politiko, nadaljnji socialni in gospodarski napredek ter ozračje omikanega sožitja, miru in sodelovanja s sosednimi narodi, kar je nujno za uveljavitev evropske vloge mesta. Delegacije petih strank so zato sklenile, da takoj začnejo z razgovori o programu, na osnovi katerega naj se čimprej sestavi tržaški občinski odbor. Predstavnštva vse petih strank so dalje soglašala s tem, da

VAŽNA JAVNA DELA V NABREŽINI

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na ponedeljkovi izredni seji razpravljala o najetju 111 milijonov lir za izvedbo več nujnih javnih del. Celotni stroški znašajo sicer kakih 200 milijonov, vendar bo razlika poravnala deželna uprava z lastnimi prispevki. Okrog 37 milijonov bodo izdali za gradnjo manjših športnih objektov v Sempolaju, Sesljanu in Devinu ter za ureditev športnega igrišča v Nabrežini. Nadaljnjih 30 milijonov bo šlo za gradnjo ceste, ki bo povezala novi železniški nadvoz v Vižovljah z občinsko cesto proti Mavhinjam. Več kot 100 milijonov je predvidenih za ureditev čistilnih naprav pri greznicah v Devinu in Ribiškem naselju in za ojačanje greznice v Nabrežini. Petnajst milijonov je določenih za ureditev vodovodnega omrežja v zgornjem delu Sesljana, nad 9 milijonov pa pojde za razširitev pokopališča v Sempolaju. Sklep o najetju posojila je bil sprejet soglasno.

bi o programu razpravljali na osnovi političnega sporazuma o levi sredini, ki so ga bili podpisali v avgustu 1970 in je še vedno veljavna.

Prihodnji sestanek predstavnikov strank leve sredine bo v petek 15. decembra.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB NAM SPOROČA NASLEDNJE

Glavni namen miklavževanja, ki ima v našem klubu že dolgoletno tradicijo, je, da si med seboj ponagajamo z darili, ki so v zvezi predvsem z našimi značilnostmi.

Letošnji večer v soboto, 9. decembra, je minil v prijetnem vzdušju in smeha ni manjkalo. Sveti Miklavž je prebral duhovito uvodno pesnitev. Marsikdo je moral zarzeti pod njegovim bistrim očesom, ki ni prezrlo niti tajnih ljubezni v zatišju kluba. Mislimo, da smo vsi prišli na svoj račun — seveda brez zamere. Ta zabavni večer, ki smo ga zaključili s plesom, nas je povezal v veselo družino, ki bo z odprtostjo sprejela medse vsakega novega člana.

Prihodnjič, 17. decembra, vas vabimo na OBČNI ZBOR

Odbor po podal pregled celoletnega dela. Sledile bodo volitve novega odbora. Zaželeni so predlogi, kritični pogledi in sodelovanje sploh.

18. OBČNI ZBOR SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE V TRSTU

V ponedeljek zvečer je bil v mali dvorani Kulturnega doma 18. redni občni zbor Sindikata slovenske šole v Trstu, ki je zlasti poudaril zahtevo, naj oblasti čimprej rešijo vsa pereča vprašanja v zvezi s slovenskim šolstvom v Italiji in položajem učiteljev, ki učijo na slovenskih šolah. Na občnem zboru so dalje razpravljali o upravnih vprašanjih in izvolili nov odbor, dolžnost glavnega tajnika pa bo še nadalje opravljal prof. Franc Škerlj.

PREDAVANJE O SOVJETSKI ZVEZI V DEVINU

V soboto, 9. t.m. je »Kulturni krožek Devin-Stivan« priredil zanimiv kulturni večer, na katerem je dr. Tone Požar iz Vipave predaval o svojem potovanju po Sovjetski zvezi. Predavanje so obogatili barvni diapozitivi, ki jih je dr. Požar sam posnel, in nastop moškega pevskega zbora »Fantje iz pod Grmade«, ki so ubrano in z občutkom zapeli nekaj ljudskih pesmi.

Dr. Požar je pozdravil odbornik Aleš Breclj, ki se je obenem zahvalil predavatelju, da se je odzval vabilu krožka. Breclj je nato povabil pred občinstvo moški zbor, katerega so navzoči pozdravili s toplim ploskanjem.

Dr. Tone Požar je najprej na kratko opisal današnje zemljepisno, politično, predvsem pa versko stanje v Sovjetski zvezi. Sledili so diapozitivi, ki jih je dr. Požar primerno komentiral in obrazložil. V glavnem nam je predavatelj pokazal najlepše zgodovinske spomenike iz večjih ruskih mest. Občinstvo je njegovemu podajanju sledilo z zanimanjem, čeprav je bilo predavanje nekoliko predolgo.

Zupnijska dvorana v Devinu je bila kljub slabemu vremenu zadosti polna, nekaj ljudi je bilo tudi iz okoliških vasi, kar dokazuje, da opravlja »Kulturni krožek Devin-Stivan« res veliko narodnostno - izobraževalno delo.

A. L.

—o—

Stalno slovensko gledališče bo uprizorilo v Kulturnem domu v Trstu novost Filiberta Benedetiča

PRAVILA IGRE

Predstava bo v petek, 15. t.m., za abonma RED G, z začetkom ob 15.30.

—o—

Stalno slov. gledališče bo v petek, 19. t.m. v Kulturnem domu v Trstu uprizorilo otroško spevoigro v treh dejanjih

JANČO IN METKA

Premiera

Delo je režiral Mario Uršič, začetek predstave pa je ob 15.30.

Dežela in dvojezičnost

Pristojna komisija deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine je pred kratkim proučila zakonski osnutek deželne vlade, ki predvideva izredne prispevke za občine in druge krajevne ustanove na narodnostno mešanem področju. Vprašanje sta bila sprožila svetovalec KPI Dušan Lovriha in svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka, ki sta s posebnima zakonskima predlogoma zahtevala, naj deželna uprava sprejme nase stroške, ki jih imajo posamezne občinske uprave zaradi dvojezičnega uradovanja. Deželni odbor pa

je pripravil svoj zakonski osnutek, po katerem bodo zainteresirane občine prejemale posebne deželne prispevke, ki bodo delno krili stroške za dvojezičnost.

Deželna vlada ni sprejela predloga svetovalca Lovrihe, po katerem bi določili za omenjene stroške prispevek, ki naj bi znašal 1500 lir za vsakega prebivavca dvojezičnih občin. Njen osnutek pa določa, da bo deželna uprava poravnala kakih 60 odst. stroškov, ki jih je posamezna občinska uprava imela zaradi dvojezičnega uradovanja. O tem zakonskem osnutku bo razpravljala še deželni svet.

Čeprav je treba priznati, da je deželna vlada pokazala določeno občutljivost za potrebe naše manjšine, saj se prvič dogaja, da razpravljajo o problemu dvojezičnosti na zakonodajni ravni, moramo hkrati ugotoviti, da se je spretno izognila načelni rešitvi. Deželnega prispevka bodo namreč dejansko deželne le tiste občinske uprave, ki danes že poslujejo dvojezično, to je občinske uprave na Tržaškem in tri občine na Goriškem, kajti v sedanjih razmerah ni mogoče pričakovati, da bi občinske uprave v Beneški Sloveniji po lastni volji in pobudi uvedle dvojezičnost.

Takole izgleda plastična dvojezična avtomobilska nalepka, ki jo je izdal K. K. »Devin - Stivan«

S TRŽAŠKEGA

OBISK POSTOJNSKIH ŠOLNIKOV

Skupina učiteljev z osnovne šole v Postojni je v torek, 12. t.m., obiskala srednji šoli »Srečko Kosovel« na Opčinah in »Igo Gruden« v Nabrežini. Postojnski šolniki so tako vrnili obisk, ki ga je lansko leto bila opravila skupina profesorjev z nabrežinske srednje šole v Postojni.

Goste, ki jih je spremljal pedagoški svetovalec za slovenske šole v Trstu prof. Sivec, je na Opčinah toplo pozdravil ravnatelj Sosič, ki je poudaril pomen tesnih stikov med šolami pri nas in v Sloveniji za vzgojni in izobraževalni razvoj. Šolniki iz Postojne so si nato ogledali srednjo šolo v Nabrežini, kjer jim je ravnateljica Antoninijeva razkazala učne prostore in jih seznanila z metodo dela. Nato so obiskali nabrežinsko županstvo, kjer jih je sprejel župan Legiša, ki jim je med drugim čestital za zanimanje, ki ga kažejo za slovensko šolstvo v zamejstvu. Župan jim je dalje kratko orisal značilnosti devinsko-nabrežinske občine, zlasti položaj slovenskega dela prebivalstva.

Razgovor med šolniki se je nadaljeval med kosilom, ki ga je župan priredil v restavraciji »Gruden« v Šempolaju. Taki stiki med šolniki so gotovo zelo koristni, ker nudijo med drugim priložnost za izmenjavo pedagoških in strokovnih izkustev.

RAZPIS LITERARNEGA NATEČAJA

1. Revija MLADIKA razpisuje natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico ali novelo poljubne vsebine z željo, da bi dela odražala življenje in običaje tukajšnjih ljudi in da bi kar najbolj odgovarjala konceptu te družinske revije. Vendar pa je treba pripomniti, da ti napotki niso obvezujoči. Avtorji so popolnoma prosi tako glede vsebine kot tudi obdelave in dolžine teksta.

2. Na razpolago so tri nagrade:

- I. nagrada: 50.000 Lir
- II. nagrada: 30.000 Lir
- III. nagrada: 20.000 Lih

3. Rokopise je treba poslati v dveh tipkanih izvodih s priporočeno pošiljko na naslov MLADIKA, UL. DONIZETTI 3/I., 34133 TRST, do 31. JANUARJA 1973. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov pa naj bodo v posebnem spremnem pismu, opremljenem z istim geslom ali šifro. V primeru, da isti avtor sodeluje na natečaju z več deli, mora poslati vsako v posebni kuverti.

4. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. prof. in kritik Martin Jevnikar, glavni urednik revije prof. Jože Peterlin, pisatelj prof. Alojz Rebula, pesnik Albert Miklavc in pesnica Ljubka Šorli-Bratuževa. Mnenje komisije je dokončno.

5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen februarja prihodnjega leta na javni prireditvi in po časopisju ter bo sporočen z osebnim pismom nagrajencem. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1973. Objavljena pa bodo lahko tudi druga dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

DEMETRIJ CEJ RAZSTAVLJA V ŠKEDNJU

Od 9. do 17. t.m. razstavlja v prostorih prosvetnega društva »Ivan Grbec« v Šklednju svoja dela slikar Demetrij Cej iz Trsta. Urnik razstave je naslednji: ob delavniških od 17. do 20. ure, ob prazniških pa od 10. do 13. ure.

Pestro kulturno življenje v Sovodnjah

Odkar stoji v Sovodnjah Kulturni dom, se je prosvetno življenje v vsej soseski začelo prav živahno razvijati. V prosvetni dvorani je gostovalo gledališče iz Nove Gorice z »Desetim bratom«.

Solska mladina pripravlja božičnico, ki jo otroci in starši prav nestrno pričakujejo. Pa tudi za odrasle je poskrbelo prosvetno društvo iz Sovodnj. Pripravlja namreč zabavno silvestrovanje za zadnji dan leta v prosvetnem domu, ki bo do tedaj najbrž ogrevan, da bodo vsi prav prijetno pričakali konec starega leta opolnoči.

PEVSKI ZBOR »REČANJ« V RADOVLJICI

V Radovljici na Gorenjskem, rojstnem kraju prvega slovenskega dramatika Antona Tomaža Linhartia so se odločili, da bodo odslej vsako leto obhajali s posebno prireditvijo obletnico njegove smrti. Prvo proslavo, ki je bila v soboto, 9. t.m., so posvetili beneškemu Slovincem in njihovemu boju za najosnovnejše narodnostne pravice. Domačini so prebrali nekaj pesmi beneškoslovenskih avtorjev, hkrati pa so se pravilno zavedali, da bi bila prireditev brez sodelovanja samih beneških Slovencev nepopolna, zato so se odločili, da povabijo nanjo tudi pevski zbor »Rečanj« iz Ljes pri Hlodiču. Pod vodstvom Rina Markiča je zapel več pesmi. Prebivalci Radovljice so s to pobudo dokazali, da jim enotni slovenski kulturni prostor ne pomeni le deklarativnega govorjenja, istočasno pa so pokazali tudi razveseljiv posluš za probleme zamejskih Slovencev.

NESREČA V GRGARSKIH RAVNAH GLOBOKO PRETRESLA JAVNOST

Strahotna nesreča, ki se je pripetila prejšnji teden (6.t.m.) v Grgarskih Ravnah, je globoko odjeknila na ožjem Goriškem, v Sloveniji in drugod po Jugoslaviji, prav tako tudi v tujini, zlasti v obmejnih predelih v Italiji. Kot je znano, je eksplozija približno 80-100 kg eksploziva, ki so ga uporabljali pri gradnji ceste Grgar-Banjšćice, raznesla poslopje nekdanje šole, v katerem je prebivala tričlanska družina Hvala, začasno pa tudi skupina 15 vojakov, ki je komunalnemu podjetju iz Nove Gorice pomagala graditi omenjeno cesto. Življenje je izgubilo 13 vojakov, med njimi štirje Slovenci, ranjeni pa so bili vsi trije člani družine Hvala (mati Valerija tako hudo, da so ji morali amputirati obe nogi), en podporočnik in en vojak.

ŠPORT

Izreden nastop slovenskih predstavnic v Firencah

NAMIZNI TENIS — ŽENSKA LIGA

V soboto in nedeljo je bilo v Firencah kvalifikacijsko tekmovanje v ženskem namiznem tenisu. Tam so se srečale ekipe Parioli iz Rima, Invicta iz Grosseta, T.T. Cagliari in Kras. Naše predstavnice so si z izrednim nastopom ne le zagotovile pravico do nastopanja v A ligi, ampak tudi nastop v finalnem delu, kjer se bodo 11. februarja 1973 borile najboljše ekipe za osvojitve naslova državnega prvaka za letošnjo sezono. Miličeva in Vesnaverjeva sta našli enakovrednega nasprotnika edino v tekmovalkah iz Rima, ostali dve ekipi sta bili

V novem letu bo v Sovodnjah na razpolago šest novih ljudskih stanovanj. Zgradil jih je zavod za ljudske hiše IACP in so prav sodobno urejena. Pravico do njih imajo samo tisti, ki so stalno naseljeni v občini Sovodnje. Prošnje za dodelitev stanovanj sprejemajo na županstvu do 5. januarja 1973.

—o—

»DESETI BRAT« V GORICI

V nedeljo popoldne in zvečer smo v Prosvetni dvorani v Gorici gledali Jurčičevo igro »Deseti brat« v moderni priredbi A. Inkreta. Gostovalo je Primorsko dramsko gledališče iz Gorice.

Mnenja navzočih gledalcev o izvedbi so bila deljena. Nekateri prizori so preveč sentimentalno izzveneli, pa so bili pravilno uokvirjeni v Jurčičevsko čitalniško ozračje. Tipične postave, Deseti brat, Krjavelj, Dolef so bili izrezani liki, ki so tudi v množičnih slikah dobro izstopali. Dejanja so se živahno razvijala in so podala Jurčiča, očeta slovenskega pripovedništva, v novi in prikupni obliki. In to po zaslugi igralcev, ki so znali mojstrsko izluščiti iz stare oblike novo odrsko podobo »Desetega brata«.

Novogoriško gledališče bo nastopilo tudi v sosednjih župnijskih dvoranah, kjer bodo imeli dosti več in bolj hvaležne gledavce kot v »stari« Gorici.

—o—

PREDSTAVA ZA OTROKE V GORICI

Stalno slovensko gledališče iz Trsta bo v četrtek, 21. t.m. gostovalo v Gorici z otroško spevoigro v treh dejanjih JANKO IN METKA.

Predstavi bosta ob 10. in 16. uri v Katoliškem domu.

—o—

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA V DOBERDOBU

V nedeljo, 17. t.m. bo v župnijski dvorani v Dobrodo bu gostovalo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice z dramo J. Jurčiča in I. Roba DESETI BRAT.

Začetek predstave je ob 17.30 uri.

—o—

V sredo, 20. t.m. bo gostovalo v gledališču »G. Verdi« v Gorici Stalno slovensko gledališče iz Trsta z dramo Filiberta Benedetiča

PRAVILA IGRE

Začetek predstave, ki je namenjena za abonma Red A, B in C je ob 20.30 uri.

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenski avtor o rusko-kitajskem sporu

Doktor Oton Ambrož je v povojnem času pred precej leti deloval v Trstu kot časnikar in tudi že pred zadnjo vojno se je ukvarjal s časnikarstvom. Pred kakimi 15 leti se je izselil v Združene države, kjer je dobil mesto kot urednik in sodelavec pri slovenskih oddajah »Glasa Amerike«. Pisal pa je tudi za ameriške časnike in revije. Zdaj pa je izšlo pri založbi Robert Speller & Sons v New Yorku njegovo obsežno delo v dveh knjigah pod naslovom »Realignement of World Power« (Prevrščanje svetovne moči), s podnaslovom »The russo-chinese Schism« (Rusko-kitajski razkol). Knjigi sta bili natiskani v Taipeiju na Formozi. Skupno število strani znaša okrog 740.

Dr. Ambrož se je lotil problema, ki je danes zelo aktualen v svetovni, posebno še v ameriški politiki. Hotel je prikazati ves obseg in tudi vso zgodovino rusko-kitajskega spora z vsemi njegovimi zapletljajmi in posledicami. Predvsem pa tudi njegove vzroke. V prvih poglavjih prve knjige slika Am-

brož odnos med nacionalizmom in komunistično doktrino ter obtoževanje Rusov in Kitajcev, ki drugi druge dolžijo buržujškega nacionalizma in imperializma. Potem podrobno prikazuje razvoj spora na osnovi dokumentacije, katere je zbral ogromno. Poleg tistega, kar je že znano iz svetovnega tiska, je nabral tudi mnogo takih informacij, ki široki javnosti skoraj niso znane ali pa so šle mimo nje neopazno, pa so šele naknadno zadobile pomen. Bravec si lahko predstavlja, da je zahtevalo to mnogo let truda in skrbnega preverjanja ter tehtanja poročil in virov glede na njihova resničnost in pomembnost.

Rezultat tega truda je ta, da je dr. Oton Ambrož napisal doslej nedvomno najboljše, najtemeljnejše in najbolj vsestranski pregled zgodovine rusko-kitajskega spora in ga napravil razumljivega tudi tistemu, ki doslej ni mogel doumeti njegovih globljih vzrokov in tako tudi ne presoditi možnih posledic. Ambrož opozarja, da je spor med Rusi in Kitajci že star in sega daleč v preteklost. Komunistem ga je do neke mere odpravil oziroma ga skušal zabrisati. Toda celo Stalin, ki je dozvedel na vso moč podpiral kitajske komuniste, je bil — kot piše Ambrož — velik realist v spoznanju, da je bolje, da ne postane vsa Kitajska komunistična. Hotel je, naj ostane komunističen samo del Kitajske, tako da bi bili kitajski komunisti prisiljeni ostati pod sovjetskim nadzorstvom in bi bili odvisni od sovjetske pomoči. Zmaga komunizma na celotnem Kitajskem celinskem področju je presejela celo Moskvo, ki se je na tistem le nerada vdala v to dejstvo, kajti s tem Sovjetska zveza ni bila več edini center komunizma v svetu. Poleg tega igrajo vlogo v rusko-kitajskem sporu še razni psihološki in ozemeljski razlogi.

Ambrož navaja zanimive podatke o tem, do kakšnih nacionalističnih izbruhov prihaja v tem sporu, tako na kitajski kot na ruski strani. Tako navaja na ruski strani med drugim neko pesem znanega pesnika Jevtušenka, naperjeno proti Kitajcem.

Ambrož je v veliki meri uporabil za svoje delo tudi jugoslovanske vire in prikazal tudi vlogo Titove komunistične struje in politike v sporu med Kitajci in Rusi. Poleg tega je upošteval japonsko politiko in japonske vire in v tem sporu podal pregled nad politično-vojaškim položajem, ki je nastal na obalah Tihega oceana zaradi tega spora, ki je povzročil splošno prevrščanje svetovne moči na svetu. Ambrož zaključuje svoje delo nekako z letom 1971 in torej še ni mogel upoštevati najnovejšega razvoja v tem prevrščanju, kot ga je simboliziral Nixonov obisk v Pekingju. Na koncu obeh knjig najdemo poleg kazala imen in krajev tudi izredno obsežno bibliografijo.

Nedvomno bo vzbudila Ambroževa knjiga v današnji Ameriki, pa tudi drugod po svetu obsežen odmev.

—o—

BOŽIČNI KONCERT ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga vsako leto prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu, bo letos v nedeljo, 7. januarja ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona.

PREJELI SMO V OCENO

»Cerkve v sedanjem svetu«, leto 6 (1972), štev. 11-12, Revija izhaja v Ljubljani in jo izdajajo slovenski škofje.

CANKAR NA TRŽAŠKIH ODRIH

Pomemben kulturni dogodek prihodnjih dni na našem ozemlju je gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja. Kot smo že omenili, bo gostovalo s Cankarjevo igro »Za narodov blagor«. O gostovanju tega gledališča smo pred mesecem že poročali, ko so bili na Goriškem. Na Tržaškem je ta gorenjski gledališki ansambel gost Slovenske prosvete, ki je organizirala tri nastope:

V soboto, 16. dec. ob 20,30 v *Finžgarjevem domu na Opčinah*,

v nedeljo, 17. dec. ob 16. uri v *Marijinem domu v ulici Risorta 3*

in isti dan ob 20,30 v *Kino dvorani v Bazovici*.

Tako bomo lahko tedaj v različnih krajih gledali spet Cankarja, ki smo ga v Trstu že kar pogrešali.

Igravce, režiserja in vse ostale gledališke delavce iz gorenjske prestolice pristrčno pozdravljamo v zamejstvu in smo veseli, da so čutili potrebo, da nam prinese igro in lepo besedo.

DARUJTE DENAR RAJŠI POTREBNIM

V zadnjih letih se je v skladu z naraščanjem blaginje pojavila navada razkošnih božičnih in novoletnih voščilnic, ki stanejo celo po nekaj sto lir, s kičastim »zlatim« tiskom itd. Mnogi mislijo, da je olikano, »nobel« itd., če pišejo čimveč ljudem take karte in s tem dokazujejo svoj ugled in veljavo. V resnici je to grda navada, ki sili znanca, da odgovarjajo na enak način, kar povzroča veliko dela s pisanjem in seveda stroške. Nekateri napravijo v ta namen tisoče in tisoče lir.

Veliko bolje bi bilo, če bi darovali ta denar v kak dobrodelen namen npr. za slovenske revije zunaj matične domovine, ki se s težavo prebijajo skozi življenje in ohranjajo narodno in kulturno zavest naših ljudi, ali za slovenske misijonarje. Nihče bi ne pogrešal takih kart, tem manj, če bi jim razložili, za kaj smo podarili tisti denar. In pismošem bi prihranili ogromno dela za praznike.

MRTVA LUNA NI PRIVLAČNA

V ponedeljek sta se izkrcala na Luni ameriška vesoljca Cernan in Schmitt in opravila do tega trenutka že dve vožnji s svojim »lunskim« džipom. Najzanimivejše, kar sta odkrila, so neke čudne oranžnobarvne skale. Znanstveniki v Houstonu nočejo izraziti svojega mnenja o njih, rajši bodo počakali na kemične analize v laboratorijih. Vesoljca sta nabrala precej drobcev tistih skal. Nabrala sta tudi nekaj vzorcev luninih tal iz globine dveh metrov. Zdaj je že ugotovljeno, da Luna ni »sestra« naše Zemlje in da se njena masa ni nekoč odtrgala od zemeljske, kot so mislili nekateri.

Značilno pa je, da pušča ta nova ameriška odprava na Luno javnost po vsem svetu precej brezbrizno, zlasti mladino. Luna se je izkazala kot preveč pusta in nezanimiva, da bi mogla kakorkoli razvneti človeško fantazijo. Spet se je pokazalo, da je le življenje v kakršnikoli obliki tisto, ki je privlačno in more vzbuditi zanimanje. Velika pustolovščina v vesolju se bo začela šele tedaj, ko bo najdeno na drugih svetovih življenje.

—o—

Italijanska poslanska zbornica razpravlja te dni o podaljšanju pogodbe, ki jo ima država z italijansko radio-televizijo in o nadzorstvu nad njo.

PRIPOMBA K ČLANKU O KOROŠKEM ROMANJU NA ŠTIRI GORE

Pred kratkim mi je prišlo v roke avtobiografsko delo slovenskega pisatelja F.S. Finžgarja z naslovom »Leta mojega popotovanja« (Celje 1962), v katerem govori med drugim tudi o svojem krajšem službovanju (od maja 1899 do oktobra istega leta) pri Sv. Joštu na Gorenjskem, nekoč zelo znameniti božji poti. Pisatelj Finžgar v tem poglavju (glej strani 106, 107 in 108) podrobno opisuje prihod štajerskih romanjev, ki so k Sv. Joštu prispeli mimo Gornjega grada v Savinjski dolini, nato so jo mahnil peš v Kamnik, odtod so šli k Sv. Joštu, zatem v Ljubno k Mariji »Udarjeni«, iz Ljubna na Brezje, od tam v Radovljico k Sveti krvi, potem na Bled na otok, na Višarje in končno še na Pèravo k čudežni Bridki martri in potem skozi Koroško domov. Romanje je bilo navadno v poletnem času, trajalo pa je očitno več dni, kot je razvidno iz krajev, ki so jih morali obiskati štajerski romarji. Na čelu sprevoda je hodil vodnik z visokim lesenim križem, ki so ga imenovali »vajvoda«. K Sv. Joštu so prispeli že zvečer, tam so tudi prebedeli noč in se zjutraj po končani maši ponovno odpravili na pot. Skupno z duhovnikom, ki je služboval pri cerkvi Sv. Jošta, so odšli do križa pod lipo nedaleč od cerkve, kjer je prevzel pridigarstvo službo »vajvoda«. V ganljivem govoru se je spominjal vseh sorodnikov daleč nazaj, ki so se nekoč bili udeležili tega romanja in so takrat že umrli. Preden so odrinili dalje, je dvignil visoko v zrak ovenčani križ, ljudje so zapeli in odšli na pot proti Podnartu na Ljubno.

Ob branju opisa te zanimive in gotovo starodavne navade sem se spomnil članka, ki je bil objavljen v Novem listu 14. septembra letos in v katerem je govor o podobnem, tudi zelo nenavadnem običaju koroškega romanja na štiri gore, ki pa je trajalo samo en dan. V omenjenem članku avtor zavrača tezo nemško-koroškega etnografa Bertla Petreia o domnevno keltskem izvoru tega običaja in meni, da so Slovenci še kot pogani romali na tiste štiri gore v središču Karantanije, pozneje pa je Cerkev pokristjanila to romanje, ko ga ni mogla odpraviti.

Iz opisa v Finžgarjevi knjigi moremo sklepati, da običaj pri Slovencih ni bil osamljen in bi verjetno odkrili, če bi se zato podrobneje zanimali, tudi drugod na Slovenskem podobne navade.

M. V.

Sodobno kmetijstvo

Storilnostni davek (IVA) posebna določila za kmetijstvo

1. januarja začne veljati novi prometni davek (IVA), o katerem se sicer govori in piše že leta. Z odlokom števil. 633 je storilnostni davek postal zakonit in bo od sedaj naprej nadomeščal sedanji prometni davek. Sedanji prometni davek je bilo treba plačevati od vsakega prometa, povrh ni bil posebej izkazan. Po novem sistemu je davek višji kot poprej, vendar ga bodo plačevala podjetja in pridelovalci, za razliko od starega, ki ga je bilo treba plačati tudi tedaj, če se je blago prodalo pod lastno ceno, samo od storilnosti — od več vrednosti. Po novem sistemu znaša davek navadno 16 odst., ki se ga izkaže vedno ločeno. Zato se bodo spremenile končne prodajne cene. Nepoznavanje davčnega sistema je povzročilo mnogo strahu, češ da bo zaradi novega davka vse dražje. To ne drži, ker bo storilnostni davek pridelovalcem določene cene, druge pa ne. Znano je, da se bodo močno zvišale cene različnih služnostnih dejavnosti, tako bodo frizerji stavili s 1. januarjem 16 odst. davka v račun, njihove cene bodo dejansko 10 odst. višje kot so sedaj. Za kmetijstvo veljajo posebni predpisi, ki jih vsebuje člen 34 in ki jih bomo tu na kratko našteali.

Kaj pravi člen št. 34?

Člen št. 34 določa, da velja za vse prehode kmetijskih pridelkov (in ribiških), ki jih našteva prvi del lestvice A in ki se nanaša tako na prehode dobrin kmetovalcev kot tudi njihovih zadrug in združenj, pavšalni odbitek, kot ga predvideva člen 19. Ta odbitek je enak odgovarjajočemu davku. To pomeni, da so ti prehodi oproščeni davka na večjo vrednost.

Kaj ni podvrženo storilnostnemu davku?

Storilnostnega davka so oproščeni sledeči prehodi dobrin:

a) prehodi kmetijskih pridelkov, ki jih prinaša člen št. 19 (živo govedo, konji, prašiči, koze, ovce, perutnina, zajci, čebele, meso, drobovina, ribe, mleko, surovo maslo, smetana, sir in drugi mlečni proizvodi, jajca, med, zelenjava, krompir, sadje, žito, slama, seno, krmilna pesa, detelja, zelje, oljčno olje, čebelni vosek, sadni sokovi, naravna vina, vinski ocet, tropine, kurilni les na meter, veje, dračje itd., neobdelan uporabni les, tudi če je olupljen oziroma preprosto obdelan, narezan les za gradnjo in drugi) in sicer v kolikor jih prodajajo neposredni pridelovalci na licu mesta ali pa v obliki potujoče prodaje direktno potrošnikom;

b) prehodi teh izdelkov zadrugam in njihovim združenjem v prodajne namene, v kolikor so slednja pooblaščenca od svojih članov, in pa prehodi telesom, ki so po zakonu pooblaščenca baviti se s skupno prodajo kmetijskih pridelkov in izdelkov.

Kmetje z manj kot 21 milijoni letnega prometa

Razen tega so kmetje, ki imajo manj kot njih 21.000.000 letnega prometa oproščeni plačevanja storilnostnega davka in drugih upravnih knjigovodstvenih dolžnosti in to pod pogojem, da zadeva letni promet vsaj za dve tretjini kmetijske pridelke in izdelke. Ti

kmetovalci so nadalje oproščeni davčne prijave, fakturiranja in registriranja, slej ko prej pa morajo obdržati račune in carinske pobotnice in sicer oštevilčene. To velja za kmetijske pridelke in izdelke.

V primeru, da ima kmetovalec še dodatne prehode nekmetijskega značaja, jih je dolžan vključiti in posebej naznanjati. Davek na nekmetijske izdelke bodo računali v primerjavi s celotnim prometom. V tem primeru ima kmetovalec možnost izbirati med odbikom po navadni poti ali po pavšali.

Mogoče je primerno omeniti s tem v zvezi še to, da pravkar opisana določila veljajo takrat, ko kupčije z nekmetijskimi izdelki presežejo 5 milijonov na leto. Takrat je kmetovalec dolžan jih beležiti in posebej naznanjati.

Kaj je s kmetovalci, ki opravljajo zunanjo obratna dela?

Kmetovalci, ki prodajajo lastne pridelke in izdelke, povrh pa še opravljajo dela na drugih kmetijskih obratih in katerih skupni

promet ne preseže 21 milijonov na leto, so oproščeni letnih davčnih prijav pa tudi plačevanja davkov, če zunanjeobratna dejavnost ne presega tretjine vseh poslov.

Vladimir Vremec

SODI NAJ BODO VEDNO POLNI

Ko vino izhlapeva ali ga odtočimo nekaj iz sode, je nujno z dolivanjem nadomestiti izgubo vina v sodu. Vinski sod mora biti vedno poln. Sicer pride do vrste škodljivih sprememb na površini vina, ki zmanjšujejo njegovo kakovost.

Zrak na površini vina povzroča motnost vina in razvoj škodljivih drobnoživk, ki jim je zrak nujno potreben. Kanova glivica in očetne bakterije se namreč kaj rade naselijo v nepolnem sodu. Tedaj grozi nevarnost, da postane vino v nepolnem sodu bolno, posebno če nima vino dosti alkohola, pa tudi tedaj ko je v njem dosti hranilnih snovi in sladkorja. Taka vina moramo še posebej skrbno dolivati. Močno alkoholna vina so bolj odporna proti različnim boleznim, ne glede na to, pa mora biti sod vedno poln, ker bi vino sicer izgubilo svežost in buket. Dolivati začnemo pri mladem vinu in po končanem vrenju, takoj ko preneha iz sode uhajati ogljikov dvokis.

Šport - Šport - Šport

(Nadaljevanje s 5. strani)

Ijo osvojila edino točko posamezno, in je v sobotni tekmi proti močnejši Quercejevi osvojila niz. Prav ta uspeh je pripomogel našim predstavnicam, da so se uvrstile na prvo mesto zaradi boljšega količnika.

Izidi: v soboto — Parioli - Kras 3:2, Kras - Cagliariari 3:2, Kras - Invicta 5:0;

v nedeljo — Kras - Parioli 3:2, Kras - TT Cagliariari 3:0, Kras - Invicta 4:1.

ODBOJKA - ŽENSKA B LIGA

»Plave« so ostale praznih rok

LIBERTAS BRESCIA - BOR 3:1 (13:15, 16:14, 15:13, 15:2)

»Plave« so tokrat proti precej slabšemu nasprotniku ostale praznih rok. Ta izid je bil nujna posledica forme naših deklet, ki se je slabšala iz tekme v tekmo. Že v nedeljskem derbiju z Bregom smo opazili, da so Tržačanke izgubile precej tiste ostrine in zbranosti, ki so ju imele v začetku prvenstva. V soboto pa so v Bresci zaigrale še slabše in predvsem neurejeno. Poraz je bil torej neizbežen. Le v prvem nizu so občasno igrale takto, kot znajo, prečesto pa so močno popustile in dovolile nasprotnicam, da so se jim nevarno približale. Drugi del igre se je za Borovke pričel spodbudno, pri stanju 6:1 pa so se naša dekleta »odpočila« in dovolila nasprotnicam, da so jih dohiteli in prehiteli. Spet so se Drasičeva dekleta prebudila in imela celo set žogo. Tokrat so napravila servis, domačinke pa so to izkoristile in izenačile stanje. V tretjem nizu so se Slovenke še nekoliko upirale, vendar je bila njihova igra neučinkovita, blok ni deloval in posamezni posegi so bili sad individualne igre. Domačinke so se zelo potrudile in osvojile tudi ta del igre. O zadnjem setu nimamo kaj povedati, saj so dekleta z Brescie, že prepričane v zmago, z lahkoto ugnale potrte nasprotnice.

Upamo, da je bil ta spodrsrljaj naše najboljše ženske ekipe le muha enodnevnica in da bodo naše predstavnice v nadaljevanju prvenstva pokazale, česa so sposobne in predvsem, da ne bodo več podcenjevale svojih nasprotnic.

Pokopani upi dolinskih deklet

BREG - VIGNONI 2:3 (15:5, 15:13, 1:15, 5:15, 10:15)

Premajhna atletska pripravljenost je pokopala še zadnje upe dolinskih predstavnic. Po odličnem začetku je že vse kazalo, da bodo tokrat Pavletičeva in ostale končno prišle do prve zmage in to tudi prepričljivo. V tretjem delu igre pa so naše povsem odpovedale in izkazala se je večja svežina nasprotnic, ki so z veliko lahkoto izenačile stanje. V zadnjem nizu so Brežanke zbrale še vse preostale sile in skušale s trdno voljo osvojiti prvi točki. Vsa dobra volja pa jim ni pomagala in so se morale tolažiti le s častno izgubljenim setom. Breg torej po petih kolih sameva na repu lestvice skupno z AGI iz Gorice, s katerim se bo srečal je v naslednjem kolu. Ta tekma bo odločala o skoro zapečateni usodi ene izmed dveh ekip naše dežele.

MOŠKA C LIGA

Moška odbojka prebolela krizo?

KRAS - SCAIOLA MANTOVA 3:0 (15:12, 15:8, 15:13)

S svojo tretjo zmago je Kras v petem kolu dokazal, da se je otrešel začetne treme in da je njegova igra iz tekme v tekmo samozavestnejša in da lahko mirno gleda na nadaljevanje prvenstva. Proti solidnemu bivšemu predstavniku B lige so Kraševci odigrali svojo letošnjo najboljšo tekmo. Številno občinstvo je burno pozdravljalo odlične posege v obrambi, kot tudi ostro zaključene akcije v napadu. Z zadovoljstvom torej opažamo, da je moška odbojka prebolela krizo in da je razpuščena Borova ekipa že našla vrednega naslednika, ki bi lahko tvoril solidno ogrodje za dokončen vzpon te naše prve zamejske športne panoge. Dobro bi bilo da bi se odgovorni po raznih društvi in predvsem pri Z.S.S.D. tega zavedali!

KOŠARKA — MOŠKA D LIGA

Proti eni vodilnih ekip D lige so Borovski doživeli svoj najhujši poraz v letošnjem prvenstvu. Trener Mari je kmalu spoznal, da je vsako upanje tudi na dostojnejši odpor zaman, zato je poslal na igrišče najmlajše, da si naberejo nekoliko izkušenj. Naša ekipa sameva sedaj na repu lestvice.

ketna

12

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

23. Oče je bil potegnil dim in nadaljeval: »Na rojstni dan tistega belega poglavarja, ki ga imenujejo bog, so beli divjaki spet prišli. Odprli so vrata ječe in nobena roka v mestu se ni dvignila, da bi jih zaustavila. Mladi Konestogi so mislili, da so jih prišli posvojiti, kakor mi posvojimo mlade ujetnike. Toda ne, bledoličniki niso marali niti skupnega zraka s Konestogi vdihavati.« Beli sin je v spominu še slišal gnev in zaničevanje v glasu svojega očeta. »Vse so jih poklali. Tako so končali poslednji Konestogi. Bil je Sumeči veter, še deček, pa Jetrnik, tudi še deček. Mali Dim komaj da je dobro shodil, Jagoda pa tudi ni

bila dosti starejša. Druga deklica se je imenovala Vonj devetero mož, bila je godna za možitev. Najstarejši je bil Kanujev škjun, že skoraj mladenič. Umrli so zato, ker so verjeli belemu možu. Beli divjaki so jih potem skalpirali, enemu pa potisnili cev v usta in mu zdrobili glavo. Sin moj, nikoli ne zaupaj belemu možu.« Beli sin se je spominjal te očetove pripovedi, ko ni mogel spati. V gnusu se je odmaknil od belega vojaka, ki je smrčal ob njem na ležišču. Čisto počasi in previdno je zdrsnil na tla in se kot mlad puma splazil do kamina. Tam je legel na mrzel kamen in zavzdihnil in zaspal.

24. Tudi naslednjega dne se Beli sin ni zmenil za sive hlače in rumeni jopič, ki sta smrdela po sorodniku bledoličniku. Oče in teta Kati sta ga gledala izpod čela, ko je sedel k zajtrku s peresom v laseh. A matere ni bilo k mizi. Ko pa je tak hodil okrog še zvečer, je teta Kati vzrojila: »Zdaj pa je dovolj te maskarade, Jon! Tvoji sorodniki pridejo in nas bo sram, če te vidijo v tej divjaški opravi. Talkoj se po človeško obleci, še prej pa temeljito umij — ali pa naj te jaz zribam s krtačo?« Beli sin se je zdrznil. Ta surova, hudobna skvò se očitno ni šalila. In spet je bil Gordon tisti, ki ga je rešil najhujšega. »Najboljša vseh tet,

dovoli, da mu jaz pokažem, kako naj se ostruga,« je milo poprosil teto. »Prav, Gordon; samo da mu ne bo nikjer več poganjala repa,« je navrgla teta in se odzibala kot našopirjena koklja. »Kako pa govoriš, teta?« jo je popravil Gordon. »Reče se nageljni, ne repa.« Ko je bila zabavna očiščevalna vaja prestana, mali brat pa je v milnico napihnil že cel besednjak svojega občudovanja za Indijance, se je Beli sin naposled oblekel v osovraženo bratrančevo obleko. Tak je slednjič stopil pred zbrane bledoličnike, ki so ga čakali v velikem salonu. Pred bele strice, tete in bratrance.

B
E
L
I
S
I
N